Οι νέοι φυγάδες – Στις ρίζες της ελληνικής παρακμής (Καραποστόλης Βασίλης, καθηγητής Πολιτισμού και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 15 Δεκεμβρίου, 2020

Είναι αλλόκοτο το θέαμα μιας κοινωνίας που ενώ απειλείται, αφήνει τις λίγες δυνάμεις της να σκορπίζουν, λες και δεν είναι δικές της και δεν της στοιχίζει να χάνονται. Μοιάζει σαν ο εγκέφαλος να μη μπορεί να δώσει τις απαραίτητες εντολές στους μυς και στα νεύρα. Όλα δείχνουν πως σ’ αυτήν την αδυναμία έχει αιχμαλωτισθεί η ελληνική κοινωνία.

Πελαγωμένη, παρακολουθεί τους βραχίονές της να απεργούν επιδεικτικά. Βλέπει μια μεγάλη μερίδα της νέας γενιάς να κλείνει τα μάτια της στην πραγματικότητα και να τρέχει προς τα εκεί όπου ακούγονται θόρυβοι, δυνατή μουσική, σε μια αναταραχή μέσα στην οποία πασχίζει να βουλιάξει, ώστε να μη σκέπτεται τίποτα το δυσάρεστο, απ’ αυτά που βασανίζουν τους μεγαλύτερους.

Εδώ και καιρό, και βέβαια όχι μόνον στη χώρα μας, η διασκέδαση έγινε το όπιο που πίνοντάς το οι ζωηρές ηλικίες νιώθουν πως κάτι κάνουν, χωρίς να κάνουν τίποτα. Πράγματι, η διασκέδαση και το παιχνίδι προσφέρουν από τη φύση τους μια μετατόπιση της ενέργειας: από την εργασία, τον μόχθο, τις έγνοιες και τις ευθύνες, μετακινείται κανείς σε μια σφαίρα όπου μπορεί παίζοντας να ξεκουραστεί μέσα στο άσκοπο.

Παίζει ή σταματά το παιχνίδι, χορεύει ή σταματά να χορεύει, τραγουδά ή σταματά να τραγουδά. Η ευχέρεια να μην υπακούει σε επιταγές, να διαλέγει εκείνο που τη

μια ή την άλλη στιγμή τον προσελκύει περισσότερο, είναι ανακουφιστική. Ποιος θα το αμφισβητούσε; Είναι άλλο όμως αυτό και άλλο να απορροφηθεί ολόκληρος μέσα στα διαλείμματα της καθημερινής ζωής. Το πρόβλημα βρίσκεται ακριβώς εδώ. Στο ότι μια ολόκληρη γενιά φαίνεται να θέλει να κλειστεί μέσα σε έναν κόσμο φτιαγμένο από ακτίνες λέϊζερ, ξέχειλα ποτήρια μπύρας, ήχους μεταλλικής μουσικής, οθόνες κινητών που φωσφορίζουν συνθηματικά και εκεί να μείνει όσο το δυνατόν περισσότερο.

Εκδίκηση εναντίον της χώρας

Εκείνο που θα έπρεπε να απασχολεί περισσότερο την κοινωνία δεν είναι ότι οι νέοι θέλγονται από τις μορφές αυτής της καλά οργανωμένης μαγείας. Αυτό συνέβαινε και παλαιότερα και είναι ως ένα βαθμό φυσικό. Δεν ήταν όμως ποτέ, όπως σήμερα, τόσο σφοδρή η επιθυμία τους να "ξεφύγουν" από τα νύχια της πραγματικότητας και να παραδοθούν σε ένα είδος παραζάλης, την οποία, ωστόσο, υπερασπίζονται εντελώς συνειδητά και με μια γλώσσα που δεν σηκώνει αντιρρήσεις.

Δεν θέλουν να ακούσουν τίποτα για υποχρεώσεις. Ισχυρίζονται πώς έχουν κάθε δικαίωμα να κρίνουν οποιοδήποτε "πρέπει" τους βάζουν μπροστά τους. Σύμφωνοι. Όμως, σχεδόν πάντα η κρίση τους είναι ίδια: λένε πως δεν είναι δική τους δουλειά να λύσουν ζητήματα που όφειλαν να τα είχαν λύσει οι γονείς τους, ή το κράτος. Θεωρούν πως δικαιούνται απολύτως να μέμφονται τις προηγούμενες γενιές για τα λάθη τους, την απρονοησία τους, ή και τις ιδέες τους που δεν τις εγκατέλειψαν έγκαιρα, όταν είδαν πως είχαν φθαρεί.

Η αλήθεια είναι ότι πολλά από τα παράπονα των νεώτερων είναι βάσιμα. Δεν παρέχουν όμως επαρκή δικαιολογία για να μετατραπούν τα παράπονα σε εκδίκηση εναντίον της χώρας. Γιατί όταν η χώρα έχει ανάγκη την εγρήγορση κι εσύ της πετάς κατάμουτρα την νωθρότητά σου, την εκδικείσαι. Όποιος κατέχεται από το πάθος της εκδίκησης δεν αρκείται σε σκέψεις, θέλει να βλάψει κιόλας με συγκεκριμένες πράξεις.

Έχουν φθάσει εκεί λοιπόν οι παραπονούμενοι; Δεν φαίνεται πιθανό. Όχι τόσο επειδή επιδρούν μέσα τους κάποιες αναστολές, όσο επειδή είναι πια πολύ καλομαθημένοι για να υποφέρουν. Για να θέλεις να εκδικηθείς, πρέπει να μπορείς να νιώσεις τον πόνο μιας προσβολής, μιας στέρησης. Και οι δικοί μας βλαστοί μεγάλωσαν έτσι που να μην αντέχουν να νιώσουν πόνους, βαθιά μέσα τους. Μόνο ενοχλήσεις, εκνευρισμούς.

Ευθύνες της οικογένειας

Θίγονται τα καπρίτσιά τους, όχι η ψυχή τους. Έχει φροντίσει γι’ αυτό η οικογένεια

με τα καλοπιάσματά της, με την ανεκτικότητά της απέναντι σε οτιδήποτε στραβό στη συμπεριφορά των παιδιών, ανεκτικότητα που συγκάλυπτε το ότι της έλειπε η θέληση για καθοδήγηση. Παίρνοντας την στάση αυτή καλλιέργησε την εντύπωση στα παιδιά ότι τα όποια λάθη τους και ελαττώματα διορθώνονται από μόνα τους.

Δεν υπάρχει λόγος να πιέζεται και πολύ ένας μικρός αναιδής, ένας νεοσσός ταραξίας (με φιλοδοξία να γίνει βάνδαλος στην εφηβεία του), προκειμένου να αλλάξει τρόπους και μυαλό. Ό,τι δεν πάει καλά, θα έλθει η "ζωή" και θα το φέρει σε κανονική κατάσταση. Αυτή η "ζωή" που όλα τα ξεκαθαρίζει…

Για να αποφύγει τους μπελάδες της διαπαιδαγώγησης, η οικογένεια υποκλίθηκε σε μια δύναμη φυσική που ήλπιζε ότι θα παίξει τον ρόλο κηδεμόνα. Η φύση όμως είναι αμείλικτη μερικές φορές. Δεν μπορεί να πάρει κανείς μαθήματα από αυτήν παρά μόνο αν θέλει να τα πάρει, αν έχει ανοικτά τα μάτια του. Αλλά**τα χωρίς καθοδήγηση παιδιά** γιατί να δεχτούν τη μάθηση; Η μάθηση προϋποθέτει μια ορισμένη τήρηση των κανόνων της γνώσης, και εδώ ακόμη και τα νήπια τα συνήθισαν έτσι που να μπερδεύουν την τήρηση ενός κανόνα με την υποταγή σε μια εξουσία ακατανόητη.

Το αποτέλεσμα είναι οι γονείς να στέλνουν στο σχολείο στρατιές ανυπάκουων πλασμάτων, τα οποία με το που κάθονται στα θρανία τα πιάνει μια φαγούρα αντίδρασης. Την αποκαλούν με μια λέξη της παιδαγωγικής μόδας: "υπερκινητικότητα". Δεν πρόκειται παρά για την ακατάσχετη τάση των παιδιών να μεταφέρονται αλλού από εκεί όπου τους ορίζεται να μείνουν. Αρνούνται, ενστικτωδώς, το αναγκαίο και αναζητούν το προαιρετικό.

Λιποτακτεί το σχολείο

Και πού βρίσκεται ο παράδεισος της προαιρετικότητας, αν όχι στο παιχνίδι και τη διασκέδαση; Το παιδικό μυαλό εκεί είναι συνεχώς στραμμένο και οι δάσκαλοι το διαπιστώνουν κάθε πρωί πως πάνω τους ελάχιστα βλέμματα συγκεντρώνονται πραγματικά. Και τι κάνει γι’ αυτό το σχολείο; Αντί να δώσει τη μάχη του με τα μέσα που διαθέτει, λιποτακτεί και προσπαθεί, αναστατωμένο, να μεταμορφωθεί άρον-άρον.

Εμφανίζεται με πρόσωπο διασκεδαστικό και εξυπνούλικο, έτοιμο να ανακατέψει μια γνώση με έναν αστεϊσμό, να γεμίσει τις σελίδες των βιβλίων του με πολλά και χρωματιστά εικονίδια, σαν γιρλάντες γύρω από τις βαρετές εξηγήσεις και φόρμουλες. Μόνο έτσι ελπίζει να δελεάσει το παιδί που περισσότερο από μικρός μαθητής, είναι πλέον ένας μικρός οπαδός της ακόρεστης Τέρψης.

Ασφαλώς, δεν λείπουν και οι εξαιρέσεις, τόσο στους δασκάλους όσο και στους κηδεμόνες. Αγωνίζονται όμως από όλο και πιο δύσκολες θέσεις. Δεν είναι λίγο να

βρίσκεσαι αντιμέτωπος με μια βιομηχανία που πουλά ανεμελιά και "τρελή διάθεση", σε μια εποχή που αν δεν δουλέψει μεθοδικά και με σοβαρότητα η διάνοια η τρέλα θα γίνει πραγματικό καθεστώς.

Η χώρα μας δεν έχει άλλη ελπίδα από το να φέρει πίσω, στους κόλπους της, όσους περισσότερους μισοναρκωμένους πρώιμους φυγάδες. Επειδή της λείπει, εμφανώς, ο στρατηγικός νους, πρέπει τουλάχιστον να δηλώσει ανοικτά την αγωνία της. Ίσως ακούγοντάς την να ομολογεί τις ανάγκες της κάποιοι από τους νεώτερους, οι πιο ευαίσθητοι, θα συγκινηθούν.

Παρήγορα σημάδια

Μια κοινωνία, μια πατρίδα είναι δυνατόν να σωθεί και με αυτόν τον τρόπο. Δείχνοντας τις πληγές της, θα έδινε ένα κίνητρο σε κάποιες νεαρές και ορμητικές ψυχές που έως τότε βάλτωναν να αναλάβουν μια δράση με πολλά στοιχεία περιπέτειας μέσα της. Κανένας νέος δεν μπορεί να μείνει αδιάφορος στην γοητεία της περιπέτειας. Γιατί λοιπόν να μην τον συνεπάρει η ιδέα πως, μέσα από δυσκολίες και απρόοπτα, θα δώσει αίμα στην ασθενική πατρίδα του;

Είναι παρήγορο σημάδι πως, εν μέσω επιδημίας, στην επαρχία ιδιαίτερα, σχηματίζονται κάποιοι κύκλοι και ομάδες από νέους που θα ήθελαν να επέμβουν στα πράγματα με έναν τέτοιο τρόπο. Έχω υπ’ όψιν μου τα Γρεβενά – υπάρχουν παρόμοιες κινήσεις και σε άλλα μέρη. Ας ελπίσουμε πως θα φέρουν κάποιες γενικότερες αναταράξεις στον χώρο της νεολαίας.

Αφού οι ηγεσίες είναι ανίκανες να εμπνεύσουν τη νέα γενιά πιθανόν οι εμπνεύσεις για τους πιο ανήσυχους και συνειδητούς να έλθουν από τις ίδιες τους τις πρωτοβουλίες. Οι οποίες, βέβαια, θα έχουν ενισχυθεί από παλαιότερα παραδείγματα, από πράξεις γενναιοδωρίας και αλληλεγγύης σε άλλες εποχές, πράξεις που εξακολουθούν να μιλούν στην καρδιά τους. Με μια φωνή που δεν έχει αυστηρότητα, έχει μόνο έναν τόνο ενθάρρυνσης. Μια νάρκωση, μια μέθη, ακόμα και της αυτοκαταστροφής, μπορεί να τερματισθεί με δύο λόγια και μόνο: «*σύνελθε, είσαι καλύτερος απ’ αυτό που σε σπρώχνουν να κάνεις*».

(Πηγή: slpress.gr*)*